

I. koncert:

Glazbeni sastavi, vokalne skupine i skupine nacionalnih manjina

08.05.2016. - KD Vatroslav Lisinski, 19:00 sati

Vokalna skupina „Zrele trešnje“

Vokalna skupina

Članice vokalne skupine nastupile su u posavskim narodnim nošnjama. Zbog nedostatka obuće u Posudionici i radionici narodnih nošnji članice su nastupile u privatnim cipelama. Ubuduće je potrebno razmotriti sve oblike tradicijske obuće koje su moguće: poluvisoke čizmice na vezanje, opanci *remenaši*, kožne sandale. Potrebno je bolje međusobno uskladiti donji rub suknje *rubača* te uskladiti duljinu pregače *fertun* i haljine *rubače* u pojedinom kompletu. Kako se prsni nakit sastojao od prsne brokatne mašne i koraljne ogrlice, koje su se međusobno nadopunjavale, mišljenja sam da je bolje ne koristiti prsne mašne kao samostalni dekorativni element. Potrebno je još poraditi na uređenju ženskih frizura (staza po sredini) te načinu postavljanja oglavlja *poculice*. Nošnje su odgovarale tjelesnoj građi izvođačica te je odabir načina uređenja oglavlja u skladu s dobi. Muški dio vokalne skupine (pjevači i orkestar) nastupili su u bijelim *gaćama*, košulji i prsluku koji pripada području Zagrebačkog prigorja. Svakako bi bilo bolje da su izvođači imali prsluke koji bi odgovarali lokalitetu ženske nošnje. Potrebno je izolirati sav osobni nakit (osim vjenčanog prstena) poput naušnica i prstenja te ukloniti lak s noktiju kojemu nije mjesto u scenskoj izvedbi.

Kulturno umjetničko društvo „Dubrava“

Vokalna skupina

Članovi vokalne skupine nastupili su u nošnjama Sesevskog prigorja. Članice su nastupile u nekoliko varijanti Prigorske nošnje. Potrebno je bolje uskladiti duljine suknje *rubače* međusobno kod pjevačica. Odabir obuće je korektan. Oglavlja *poculice* su uglavnom dobro postavljene, no kose je potrebno urediti u skladu s tradicijskim obrascem. Kosu je potrebno razdijeliti stazom po sredini te uredno zagladiti. Zbog nedostatka haljetaka *cabajke*, u odgovarajućim veličinama, kod dijela pjevačica se umjesto istog koristilo bijelo *opleće* uz sviloveznu suknju *rubaču* i/ili pregaču. Osobni nakit (naušnice i prstenje osim vjenčanog) potrebno je izolirati jer se ne koriste u kontekstu narodne nošnje. Jedan muški član nastupio je u bijelim *gaćama*, košulji i prsluku crne boje što je u skladu s nošnjom pjevačica. Uredno obučen orkestar, sastavljen od muških članova, nastupio je u rekonstruiranim nošnjama Adamovca iz 1920. godine. I muške i ženske nošnje su odgovarale tjelesnoj građi izvođača te su korektno pripremljene za scenski nastup.

Srpsko kulturno društvo „Prosvjeta“, pododbor Zagreb

Folklorna skupina nacionalnih manjina

Plesačice, plesači i svirači obučeni u narodnu nošnju Šumadije. Dužine ženskih sukanja *futa* dobro međusobno usklađene u njihovom donjem rubu. Predlažem pojačati donji sloj dodavanjem još jedne podsuknje. Frizure kod plesačica su uredne i pravilno zakićene cvijećem. Muški izvođači također uredno i pravilno obučeni. Kod trojice svirača jedino su nedostajale originalne pletene čarape koje se oblače preko hlača *čakšira*. Muške brade uređene u formi prikladnoj za scenski

nastup. Voditeljica je poslušala savjete iz prošlogodišnje kritike i ispravila lani uočene nedostatke. Na razini kvalitete ove izvedbe treba nastaviti i dalje.

Pjevačko društvo „Novi Zagreb“

Vokalna skupina

Ženski dio skupine obučen je u narodne nošnje šireg područja Turopolja. Duljine haljine *rubače* i pregače *fertun* su uglavnom dobro usklađene unutar pojedinog kompleta. Također su i duljine haljina *rubača* međusobno dobro usklađene između pjevačica, no ima još mjesta za poboljšanje. Isto tako, potrebno je kod pojedinih kompleta pojačati broj donjih slojeva: podsuknje. Izbor opanaka *remenaša* kao obuće je adekvatan. Prsni nakit sastoji se od prsne (brokatne) mašne i koraljne ogrlice koje jedna drugu nadopunjuju. Ponegdje je nedostajalo ili jedno ili drugo. Kašmirski *rupci* dobro povezani i prikladni dobi. Potrebno je više pažnje posvetiti uređenju ženskih frizura. Kosu razdijeliti na stazu po sredini i uredno zagladiti. Muški dio skupine nastupio je u plemićkim odorama *mentenu* sa zavezanom *podgutnicom* pod vratom i šubarom na glavi. Ono što ne spada uz narodnu nošnju i njezinu scensku primjenu je osobni neprimjereni nakit: naušnice i lančići. O potrebi dirigenta očitovati će se kolege, no ukoliko je on neophodan bilo bi primjerenije da je i on odjeven u narodnu nošnju.

Folklorna skupina „Bosana“

Folklorna skupina nacionalnih manjina

Materijal prikazan u koreografiji pripada široj okolici Sarajeva. Izvođačice su gotovo jednoobrazno odjevene u rekonstruirane srednjobosanske narodne nošnje sastavljene od *košulje*, *gaća*, haljetka te pojasa. Potrebno je poraditi na usklađenju duljina *košulja* kod plesačica. Oglavlje, crveni *fes*, uredno te uglavnom sukladno dobi izvođačica. Sukladno financijskim mogućnostima predlažem nabavu tradicijski adekvatnije obuće te dopunu postojećih pojaseva s kopčama *pafte*.

Dvojica plesača obučeni također u srednjobosanske nošnje s karakterističnim košuljama širokih rukava te kratkim haljetkom *džoka* od crnog sukna. Plesači su na glavi nosili *fesove* omotane šalovima žute boje. Gledano u cjelini muške i ženske nošnje i uz istaknute određene specifičnosti (žuti šal omotan oko fesa) može se zaključiti da nošnje pripadaju lokalitetu zeničke Vrhovine što je u skladu sa izvedenim materijalom (šira okolica Sarajeva). Nošnje su korektno nošene. Za poboljšanje ukupne slike predlažem članove orkestar obući sukladnije odabranom lokalitetu i vremenu.

Folklorna skupina „Jeteliček“, Češka Beseda Zagreb

Folklorna skupina nacionalnih manjina

Kao i prošle godine, folklorna skupina nastupila je u dvjema varijantama ženskih narodnih nošnji: izvornim nošnjama *kyjovskog kroja* i stiliziranoj, pojednostavljenoj varijanti nošnje. Ove godine kod nošnji Čeha u Hrvatskoj *kyjovskog kroja* imali smo kompletnu sliku jer su ogavlja bila uređena na primjeren način. Kod ženskog dijela skupine koji je bio obučen u pojednostavljene nošnje potrebno je još poraditi na uređenju kosa. Kosu je potrebno adekvatno zagladiti kako bi dojam urednosti bio bolji. Potrebno je pripaziti na usklađenje duljina sukanja među plesačicama.

Muški su također obučeni u dvije varijante nošnji: varijantu narodne nošnje Južne Češke i mušku Kyjovsku nošnju (Južna Moravska). Muške nošnje su, kao i ženske, adekvatne tjelesnoj građi izvođača te su dobro pripremljene za scenu. Za razliku od prošle godine članovi tamburaškog orkestra ove godine su nastupili u narodnim nošnjama. Kosu / oglavlje pjevačice, koja je stajala ispred orkestra, potrebno je urediti na scenski i tradicijski prihvatljiviji način. Drago mi je da su uvaženi savjeti izneseni u osvrtu na nastup na 38. Smotri.

Kulturno umjetničko društvo „Dika“

Vokalna skupina

Kao i prošle godine, ženski dio vokalne skupine obučen je u vrlo lijepe ženske narodne nošnje Turopolja. Vidljiv je pomak od prošle godine te su iz izvedbe izolirani privatni nakit te neadekvatan tradicijski nakit. Prsna mašna od brokatnih ili crvenih traka, kao dio prsnog nakita, je prisutna samo kod triju pjevačica, a i kod istih je nerazumljivo zašto pojedine mašne sežu do ispod pojasa. Prsna mašna je dio prsnog nakita koji je išao u kombinaciji s koraljnim ogrlicama. *Poculice* uglavnom dobro složene na glavu, no još malo pažnje je potrebno posvetiti uređenju ženskih kosa kao i usklađivanju donji rubova haljina *rubaca* među pjevačicama.

Muški članovi vokalne skupine i orkestra obučeni su u rekonstruiranu narodnu nošnju Turopolja. Košulja jednog od violiniste je suvremenog kroja Na nogama maju primjerene privatne cipele. Ovom tipu muške nošnje svakako bi bolje odgovarali opanci *remenaši* ili čizme. O potrebi dirigenta očitovati će se kolege, no ukoliko je on neophodan bilo bi primjerenije da je i on odjeven u narodnu nošnju.

Eko-etno udruga „Prigorske sem gore list“

Vokalna skupina

Članovi muške vokalne skupine nastupili su u nošnjama koje po kroju košulje i prsluka ne odgovaraju lokalitetu Međimurja. Za izvedbu je odabrana “klasična bjelina” (košulja i *gaće*) te crni prsluk. Kod prikazanog potrebno je povesti više računa oko urednosti narodne nošnje tj. nošnje je potrebno bolje izglacati. Nošnje su uglavnom odgovarale tjelesnoj građi izvođača osim pojedinih kraćih *gaća*. Kao obuća korištene su privatne crne cipele. Lokalitetu navedenom u nazivu izvedbe, ali i prikazanom, bolje bi odgovarale čizme. Uniformnost je moguće razbiti korištenjem šešira, marama koje su se vezivale oko vrata te drugim dijelovima koji pripadaju muškoj međimurskoj nošnji.

Pjevački zbor „Čežnja“

Vokalna skupina

Članovi vokalne skupine nastupili su u nošnjama Hrvatskog zagorja. Ukoliko se ne varam vokalna skupina nastupa prvi puta na Smotri folklornih amatera, te stoga nije za čuditi se što je bio prisutan veći broj grešaka prilikom oblačenja. Potrebno je unutar pojedinog ženskog kompleta bolje međusobno uskladiti donji rub haljine *janjke* sa pregačom *fertunom*. Rub haljine i pregače treba se poklapati. Također, potrebno je bolje uskladiti duljinu haljina *janjki* međusobno kod pjevačica. Donji rub haljina treba biti u jednoj “zamišljenoj liniji” koja je podjednako udaljena od poda. Donji slojevi (podsuknje) ne smiju viriti ispod haljina. Osobni nakit poput prstenja (osim vjenčanog prstena), naušnica, lančića nije primjereno koristiti uz narodnu nošnju. Nekoliko pjevačica je imalo lakirane nokte što se nikako ne uklapa u scenski folklorni nastup u narodnoj nošnji. Ženske nošnje

su lijepo dopunjene kožnim remenjem, prikladnim prsnim nakitom i haljeticima. Haljetak je potrebno zakopčati. Uređenje kosa članica vokalne skupine je potpuno neprimjereno tj. kose nisu bile uređene na odgovarajući tradicijski način. Kose je potrebno razdijeliti na stazu, uredno zagladiti, svaki dio razdijeliti u tri podjednako duga pramena i uplesti u pletenicu. Pletenice je potom potrebno omotati u punđu i učvrstiti frizerskim priborom za učvršćivanje (špange i harnadle). Pjevači su bili korektno odjeveni. Muške brade potrebno je urediti u scenski prihvatljivijoj formi: obrijati se. Nošnje su odgovarale tjelesnoj građi izvođača.

Grupa za međunarodni folklor SKUD-a "Ivan Goran Kovačić"

Folklorna skupina za međunarodni folklor

Folklorna skupina izvela je Plesove iz Rumunjske u jednostavnim kostimima koji nisu upućivali na zemlju porijekla plesa, ali nije za zamjeriti. Unutar viđenog (crne suknje, crne košulje, uređenje oglavlja te odabir obuće) smatram da postoji prostora za poboljšanje. Duljinu sukanja među plesačicama potrebno je bolje uskladiti u donjem rubu. Vidljiv je pokušaj određenog uređenja kose, no onda je barem minimalno potrebno koristiti frizerska pomagala za učvršćivanje u boji kose. U cjelokupnu sliku dobro bi se uklopilo uređenje ženskog oglavlja u obliku punđe. Kako se radi o grupi koja djeluje pod SKUD-om Ivan Goran Kovačić, koji je institucija s bogatim fundsom, mišljenja sam da bi cjelokupan dojam bio uspješniji da su se upotrijebile umjetne pletenice i nešto od obuće koje postoje u fundusu SKUD-a Folklornog ansambla. Jedini muški plesač bio je korektno obučen u crne hlače i bijelu košulju. Predlažem da se dijelovi nošnji (*tkanice*) koje jasno upućuju na lokalitet (Slavonija, Bosanska Posavina, Makedonija), a time i pripadnost, ne koriste prilikom izvedbe ovih plesova. Umjesto toga predlažem da se primjeni nešto neutralnije poput jednobojnog pojasa ili pozamanterijske trake.

Kulturno umjetničko društvo „Veseli Prigorci“

Orkestar - glazbeni sastav

Orkestar, sastavljen od pet svirača, nastupio je obučen u bijele košulje i *gaće*, crne prsluke i čizme. Povrh košulja opasali su se remenom. Lokalitet, sa kojeg potječe vokalno instrumentalna točka, nije naveden. Prilikom vezivanja *gaća* vezice kojima se one vežu potrebno je pospremiti tako da ne vise ispod košulje. Komentari dani u osvrtu pisanom za nastup na prošlogodišnjoj Smotri su uvaženi. Potrebno je još malo pažnje posvetiti uređenju nošnje za nastup (glačanje) te urediti brade u formi prikladnijoj za scenski nastup- obrijati se.

Muška pjevačka skupina „Sinovi atara“

Vokalna skupina

Iako je vokalno instrumentalna izvedba svrstana u područje Slavonije već je na prvi pogled jasno da se radi o nošnjama s područja Cvelferije (korištene su za Cvelferiju karakteristične muške veste *špenzleti*). Vrlo bogati prikaz oblačenja muškaraca u Cvelferiji koji se ogledao u različitim vrstama obuće (opanci, čizme), čarapa (karirano crno-crvene čarape, bijele i smeđe čarape *fusekle*, čarape *štrimfe* sa upletenim zrcima, valjane čarape *fusekle*) te osobnim funkcionalno dekorativno detaljima: kožna torba *papčara*, kićenje šešira, narukvice *šticle*. Ostatak prikazanog sastoji se od samtanih hlača, prsluka *prosluka*, košulje *rubine* te već spomenute veste *šenzleta* koja je ovdje primijenjena kao svečani odjevni predmet. Nošnje su odgovarale tjelesnoj građi izvođača, odlično

su nošene, prikladne su godišnjem dobu (svibanj) te su dobro pripremljene za scensku izvedbu. Čestitam! Jedina opaska ove godine, kao i ranijih, ide na uređenje muških brada.

Ženski vokalni sastav „Koralde“

Vokalna skupina

Članice skupine nastupile su u nekoliko vrsta bijelih narodnih nošnji iz područja Donje Posavine (svilovezne i one jednostavnije). U razgovoru na Okruglom stolu spomenuto je da su željeli nastupiti u nošnjama sunjske Posavine, ali kako veličine nošnji nisu odgovarale tjelesnoj građi pjevačica odlučilo se za ovu varijantu. Cjelokupna slika je dobra, duljine sukanja *rubaća* među pjevačicama bile su dobro usklađene, odabir oglavlja (*poculica* i/ ili *peća*) sukladne dobi i dobro postavljene. Potrebno je još pažnje posvetiti uređenju kosa (razdjeljak). Kako je haljetak *zobun* karakterističan za mlade udane žene i djevojke moj prijedlog je, ukoliko će se ova izvedba ponavljati, umjesto *zobuna* koristiti haljetak *rekljec* i/ili *cabajka*. Odabir obuće te nakita korektan. Ukoliko košulja *švabica* na donjem leđnom dijelu košulje nema veza potrebno ju je spremati u suknju *rubaću*.

Folklorna skupina „Romska duša“

Folklorna skupina nacionalnih manjina

Romi imaju vrlo različitu tradicionalnu nošnju koja je rezultat stoljetnih migracija i usvajanja elemenata društvene zajednice u kojoj su odlučili nastaviti živjeti. Romska tradicionalna nošnja koja se najčešće koristi u Republici Hrvatskoj, kao i na području Balkanskog poluotoka su *dimije*.

Plesačice su nastupile u kostimu koji se odlikovao kićenošću te je sadržavao orijentalne elemente. Uvažavajući činjenicu da se dobna granica kada dijete postaje odrasla osoba razlikuje od uvriježenog pravila, mišljenja sam da odabir kostima nije bio primjeren uzrastu svih plesačica. Dobra je odluka što su djevojke ispod prozirnih *dimija* obukle, pretpostavljam, crne tajice. Dvije plesačice nastupile su bose dok je ostatak imao primjerenu zamjensku obuću.

Orkestar nije bio prikladno odjeven. Ono što smo vidjeti, a posebno košulja kratkih rukava i tenisice, ne može se smatrati tradicijskom odjećom niti kostimom koji zamjenjuje istu. Predlažem muške članove obući u bijele košulje, crne hlače, crni prsluk te crne kožne čizme.

Tomislav Brekalo